Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) ZAMKOWA 3—3

Nr. Wilno, dn. 9 maja 1931 roku. 440.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Dział. Str.

Kronika.

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

Kronika.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNETRZNEJ I ZYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

VIII. Z ZYCIA LITWINOW WILENSKICH.

Kronika.

-----oooo0oooo-----

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Kronika.

Wymiana depesz pomiędzy Zauniusem a Litwinowem. Jak podaje "Siegodnia" /Nr.128/, nastąpiła w dn.7 maja wymiana depesz między komisarzem Spraw Zagranicznych Z.S.S.R. Litwinowem a Ministrem Zauniusem, z okazji podpisania protokułu w sprawie przedłużenia traktatu litewsko-sowieckiego. Obaj dyplomaci wyrażają w depeszach przekonanie, że przyjazne stosunki pomiędzy Litwą a Rosją Sowiecką wzmocnią się dzięki przedłużeniu paktu o nieagresji i neutralności jeszcze więcej, co wpłynie na utrwalenie powszechnego pokoju.

Naprężenie stosunków pomiędzy Litwą a Watykanem. Nuncjusz papieski msrg. Bartoloni został odwołany. Również został odwołany poseł litewski przy Watykanie dr. Szaulis. Stanowiska te nie zostaną obsadzone w najbliższym czasie.

Wiadomość o odwołaniu posła litewskiego Szaulisa i jego wyjeździe do Kowna wywołała duże wrażenie w kołach dyplomatycznych. Powszechnie sądzą, że stosunki Litwy z Watykanem doszły do wysokiego napięcia. Pomimo to nie należy oczekiwać zerwania, o którem donosiły dzienniki zagraniczne. Kierownictwo poselstwa litewskiego przy Watykanie powierzono radcy Lozorajtisowi.

II. ZAGADNIENIA GOSPODARCZE.

Pismo niemieckie o ekonomicznym stanie Litwy.

"Lietuvos Aidas" w Nr.99 z dn.5 maja r.b. zamieszcza przedruk artykułu pisma niemieckiego "Die Ospwirtschaft"/Nr.4 / na temat sytuacji gospodarczej Litwy. "Lietuvos Aidas" nazywa artykuł ten "objektywnym głosem prasy niemieckiej". Podajemy poniżej streszczenie tego artykułu:

Na tle powszechnej depresji gospodarczej w Europie dodatnio się przedstawia stan gospodarczy Litwy. Jest to tembardziej uderzające, że Litwa graniczy z Prusami Wschodniemi, krajem niewątpliwie najbardziej gospodarczo podupadłym. Małemu krajowi opierającemu się głównie na rolnictwie wypada pokrywać zapotrzebowania konsumentów przy pomocy importu towarów zagranicznych. Litwa potrafiła zrównoważyć swój eksport z importem i wymieniać naturalne produkty swej gospodarki na potrzebne ludności Litwy produkty zagraniczne. Eksport litewski decyduje więc o wielkości importu i stanie rynku wewnętrznego Litwy. Nie przesądza to przytem możliwości rozwoju rodzimego przemysłu. Rząd litewski stale popiera przy pomocy kredytów i ceł ochronnych naturalny proces industrjalizacji kraju. Powstają więc na Litwie fabryki mydła, czekolady, obuwia, maszyn rolniczych, narzędzi, naczyń i t.d. W ciągu jednego tylko kwartału r.ub. powstały na Litwie zakłady tekstylne w liczbie 5-ciu, 4 rzeźnie i wytwórnie bekonów i t.d. Obecnie buduje się cukrownię. Perspektywy gospodarcze Litwy są pomyślne.

Kronika.

Dokoła rokowań litewsko-sowieckich w sprawie eksportu nierogacizny. Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.100/, rokowania jakie rząd litewski prowadził z Sowietami w sprawie zakupu przez te ostatnie rasowej niero-

[illegible] Kowalska [illegible] Nr 7/VIII/ [illegible]

[illegible]

K r o n i k a

[illegible] "Wiadomości" /Nr.128/ nastę- [illegible]

[illegible] powszechnego prawa.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

gacizny na sumę ok.5 milj.litów zostały obecnie zerwane z powodu niedojścia do porozumienia w sprawie produkcji rasowej nierogacizny przez rolników litewskich, którzy produkują obecnie nierogaciznę na bekony.

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I ŻYCIE SPOŁECZNE.

Kronika.

S y t u a c j a L i t w i n ó w p r u s k i c h . Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.99/, w życiu organizacyjnem Litwinów pruskich zaznaczają się dwa odrębne prądy. Jeden z nich w stosunkach z Niemcami reprezentuje taktykę bardziej nieprzejednaną, drugi zaś więcej ustępliwą. Pierwszy prąd ma swych przedstawicieli w osobach pp.Maczulajtisa, Banajtisa, Margajtisa i innych, zaś drugi - pisarz Vidunas i zecer Jagomastas. Pierwsza grupa jest o wiele liczniejsza od drugiej. Dziwnym jednak zbiegiem okoliczności rząd litewski, "Elta" i radjo kowieńskie liczą się z działalnością drugiej grupy, posiadającej o wiele mniejsze wpływy. Tak np.ostatnio ukazała się w prasie litewskiej wiadomość o wyłonieniu przez 5 organizacyj Litwinów pruskich Rady szkolnej, na której czele stanął p.Vidunas. Odbiera się wrażenie, że Radę wyłoniły najliczniejsze i najwpływowsze organizacje. Tymczasem całe przedstawicielstwo wymienionych 5 organizacyj składało się zaledwie z 16 osób. Wyłoniona Rada nie posiada zaufania największej organizacji Litwinów pruskich znanej p.nazwą Zjednoczenia Litwinów Niemieckich, liczącego kilkuset członków i utrzymującego szereg szkół prywatnych. Wymieniona organizacja uzyskała ostatnio zezwolenie na otwarcie szkół litewskich w innych jeszcze miejscowościach jako to: Tawje, Gilja, Szyłgale, Dwiszaki i Sentajnie. O tem jednak ani "Elta ani Radjo Litewskie nie wspomniały ani słówkiem.

D o r o c z n e z e b r a n i e c z ł o n k ó w "F u n d u s z u P r a s o w e g o ". Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.100/, odbyło się w dn.3-go maja w Kownie doroczne zebranie członków "Funduszu Prasowego" /Spaudos Fondas/ . Ze sprawozdania dyrektora "Funduszu Prasowego" p.Żygilisa wynika, że "Fundusz Prasowy" wydał w r.ub. 43 książki o ogólnej ilości 180.849 egzemplarzy. Katalogowa cena tych wydawnictw wynosi 534.664,50 litów. Czysty zysk wynosi 41.919,70 litów.

O d c z y t p r o f . P a k s z t a s a . Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.100/, wygłosi w dn.17-go maja r.b. prof.Paksztas znany autor "Geografji politycznej państw nadbałtyckich" odczyt na temat "Sprawa Wileńska". Odczyt zostanie wygłoszony na prośbę Związku Wyzwolenia Wilna.

D e m e n t i w s p r a w i e d y m i s j i M i n i s t r a O b r o n y K r a j u . Jak podaje "Siegodnia" /Nr.128/, wiadomość "Rytasa" jakoby litewski Min.Obrony Kraju płk.Gidrajtis, który udał się na urlop wypoczynkowy, nie powróci na swe stanowisko, okazała się zmyśloną. "Rytas" skazany został z tego tytułu na 300 litów grzywny.

S p r a w a o n a d u ż y c i a p ł k . r e z e r w y G r u d z i ń s k i e g o . Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.100/, Sąd Wojskowy rozpatrzy w dn.29 maja sprawę płk.rezerwy Władysława Grudzińskiego, oskarżonego o nadużycia w zakresie dostaw wojskowych.

D e s z c z o r d e r ó w d l a u r z ę d n i k ó w M i n . R o l n i c t w a . Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.100/, urzędnicy Ministerstwa Rolnictwa udekorowani zostali różnemi orderami w ogólnej liczbie 54.

[illegible]

[illegible] jak podaje Vla- [illegible] Litwinów [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

P r o f . B i r ż y s z k a o s w e j p o d r ó ż y d o A m e r y k i .Jak podają "Lietuvos Žinios" /Nr.100/, udzielił prof. M.Birżyszka wywiadu w sprawie swej podróży do Ameryki. Prof.Birżyszka odwiedził ok. 40 kolonij litewskich w U.S.A., przemawiał na 70-ciu zebraniach i wiecach /w 30 wiecach uczestniczyli Ukraińcy/, wygłosił ogółem ok.90-ciu przemówień, trzykrotnie mówił przez radjo /w Filadelfji, Chcikaco i Nowym Yorku/. Wstręty czynili prof.Birżyszce tylko komuniści i Polacy. Proces amerykanizacji Litwinów posuwa się niestety naprzód. Kryzys ekonomiczny przeżywany przez Amerykę odbił się też na Litwinach amerykańskich, z których wielu myśli o powrocie do ojczyzny.

Prof.Birżyszka jest naogół z podróży zadowolony i zamierza wygłosić jeszcze na ten temat szereg odczytów.

W o l d e m a r a s w r o l i o b r o ń c y "a t e j t i n i n k ó w". Jak podaje "Memeler Dampfboot" /Nr.105/, zgłosił Woldemaras chęć obrony oskarżonych przywódców partji "atejtininków", których proces odbędzie się jak wiadomo w dn.12 maja. Woldemaras przyjąłby na siebie interpretację postanowień konkordatu. Oskarżeni powołują się bowiem stale na to że działalność ich nie wykraczała poza ramy konkordatu.

Przypuszczać jednak należy, że mimo iż do obrony oskarżonych politycznych mogą być dopuszczani nietylko prawnicy, Sąd Wojenny Woldemarasowi nie pozwoli na wzięcie udziału w procesie w charakterze obrońcy. Odnośne czynniki wychodzą bowiem z założenia, iż Woldemarasowi nietyle chodzi o obronę "atejtininków", ile o okazję do wystąpienia przeciwko rządowi.

Co się tyczy "atejtininków" przyjęli oni propozycję Woldemarasa z radością, gdyż widzą w nim fachowego znawcę konkordatu, którego Woldemaras jest przecież autorem.

O g r a n i c z e n i e w b u d o w i e d o m ó w w K o w n i e. Jak podaje "Siegodnia" /Nr.128/, wydział budowlany samorządu kowieńskiego postanowił nie udzielać zezwoleń na budowę domów wyższych ponad 6 pięter.

VIII. Z ZYCIA LITWINOW WILENSKICH.

K r o n i k a .

K a r y z a n i e u c z ę s z c z a n i e d o s z k o ł y p o l s k i e j . Jak podaje "Vilniaus Rytojus" /Nr.36/, na ludność wioski Mergażery /gm.orańska/ spadają w dalszym ciągu kary pieniężne z powodu nieposyłania dzieci do szkoły polskiej. Liczne podania do Inspektoratu i Kuratorjum w sprawie zezwolenia na otwarcie szkoły litewskiej pozostały dotychczas bez skutku. W tych dniach ukarani zostali następujący mieszkańcy Mergażerów: J.Kaseta, Ant.Kaseta, Ad.Kaseta, T.Lenkiewic, A.Zapolska, J.Miskinis, P.Miskinis, J.Laurusewic, M.Baliokiene, A.Karlonas, J.Tamulevicius, P.Karlonisowa, D.Vaitkevic, D.Vaitkevic, Jon.Vaitkievic, Juoz.Vaitkevic i M.Vaitkevicowa grzywną po 10 zł. z zamianą na areszt.

P r z e n o s z e n i e k s i ę ż y . Jak podaje "Vilniaus Rytojus" /Nr.36/, przeniosła Kurja Metropolitarna kilkunastu księży Litwinów do innych parafij, tak więc ks.Budrecki dotychczasowy proboszcz parafji Pelesa przeniesiony został do parafji Wasiuny, ks.Myszkinis-dotychszasowy proboszcz parafji Wasiuny przeniesiony został do parafji Żyngmiany. Ks.Tutinas dotychczasowy wikary w Ejszyszkach przeniesiony został do Pelesy, mimo jednomyślnych protestów parafjan z Pelesy, przywiązanych do poprzedniego proboszcza ks.Budreckiego. Ks.Kiwiński wikary przy farze grodzieńskiej przeniesiony został do Ejszyszek. Zaznaczyć należy, że obecnie w parafji ejszyskiej nie będzie ani jednego księdza znającego język litewski.

W związku z postanowieniem Kurji udała się do arcybiskupa delegacja litewska z parafji Wasiuny z prośbą o pozostawienie dawnego proboszcza ks.Myszkinisa.

87